

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(prvopodpisana Jelka Godec)

Ljubljana, 2. oktober 2024

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
mag. Urška Klakočar Zupančič, predsednica

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11 in 48/12) in 114. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17 in 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21 in 58/23) vlagamo spodaj podpisani poslanke in poslanci

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBI ZAKONA O DOLGOTRAJNI OSKRBI,

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem po rednem postopku na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika državnega zbora.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru Republike Slovenije in pri delu njegovih teles bo v imenu predlagatelja sodeloval poslanec Zvonko Černač.

Priloge:

- Predlog Zakona o spremembi Zakona o dolgotrajni oskrbi
- Podpisi poslancev:
 - o Jelka Godec
 - o Anja Bah Žibert
 - o Franc Breznik
 - o Zvonko Černač
 - o mag. Karmen Furman
 - o Rado Gladek
 - o Alenka Helbl
 - o Andrej Hoivik
 - o Janez (Ivan) Janša
 - o Jožef Jelen
 - o Alenka Jeraj
 - o Franci Kepa
 - o Andrej Kosi
 - o Danijel Krivec
 - o Jožef Lenart
 - o Suzana Lep Šimenko
 - o Tomaž Lisec
 - o Žan Mahnič
 - o Zoran Mojšker
 - o Bojan Podkrajšek
 - o Andrej Poglajen
 - o Franc Rosec
 - o Anton Šturbej
 - o Jože Tanko

ZAKON O SPREMEMBI ZAKONA O DOLGOTRAJNI OSKRBI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Državni zbor Republike Slovenije je na predlog vlade dr. Roberta Goloba dne 21. julija 2023 sprejel Zakon o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 84/23, v nadaljevanju ZDOsk-1), ki je uzakonil obvezni prispevek za dolgotrajno oskrbo. Prispevna stopnja je določena v višini 1 % za delavce, 1 % za delodajalce ter 1 % za upokoјence (iz neto pokojnin). Zakon o dolgotrajni oskrbi določa tudi možnost uvedbe doplačil leta 2028 ali kasneje, če ne bodo prihodki iz naslova prispevkov zadoščali za financiranje vseh pravic in drugih stroškov. Zakon o dolgotrajni oskrbi je bil sprejet brez socialnega dialoga, na kar so opozorili tudi v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije ter ob tem zapisali: »Sprejeti zakon o dolgotrajni oskrbi je rezultat neobstoječega socialnega dialoga in ignoriranja strokovnih institucij ter socialnih partnerjev.«

Spomnimo, da je po več kot dvajsetih letih poskusov vzpostavitve ustrezno delujočega sistema dolgotrajne oskrbe in preko sto verzij zakona vlada Janeza Janše v izjemno težkih časih epidemije COVID-19 pripravila predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk), s katerim bi kot napredna, humana in socialno odgovorna družba vsem državljanom, ki zaradi bolezni, starosti, poškodb ali invalidnosti ne zmorejo več samostojno poskrbeti zase, zagotovili pogoje za dostopno, kakovostno, varno in celovito obravnavo in oskrbo. Zakon je bil v Državnem zboru Republike Slovenije sprejet 9. decembra 2021, izvajati pa bi se moral začeti 1. januarja 2023. Ob tem smo v takratni koaliciji poudarjali, da skrb za starejše ni samo naša dolžnost, ampak je tudi izraz družbene razvitosti, odgovornosti in empatije. Je odraz spoštovanja do ljudi, ki so gradili našo državo ter trdo delali in skrbeli za njen razvoj. Ponosni smo, da je takratni vladi in koaliciji ob grobem »metanju polen pod noge« s strani opozicije in njene »civilne družbe«, pa tudi nekaterih, ki so zadolženi za izvajanje oskrbe starejših in nemočnih, uspelo presekali gordijski vozol dolgoletnih kupčkanj in preračunavanj na račun starejših in najšibkejših.

V letu 2023 pa se je v polnosti razgalila vsa nesposobnost, neučinkovitost in prazne floskule vlade ter koalicije. Vlada dr. Roberta Goloba ni sledila volji volivcev na referendumu in za uveljavitev zakona z enoletnim zamikom ni pripravila vsega, za kar so ji ljudje na referendumu dali mandat, pač pa je pripravila in na dopisni seji sprejela nov zakon, ki so ga 21. julija 2023 koalicijski poslanci sprejeli. Z novim zakonom se je uveljavitev vseh pravic, razen ene, zamaknila za bistveno več kot za leto dni, za kar sta dobili mandat vlada in koalicija na podlagi volje ljudstva, izražene na referendumu. Zakon vlade dr. Roberta Goloba tudi ni uzakonil sistema dolgotrajne oskrbe kot novega stebra socialne varnosti, ki bo v povezavi s spremembami drugih sistemov socialne varnosti (zdravstva, socialnega varstva in pokojninskega varstva) in dodatnimi javnimi viri omogočal ter zagotavljal opravljanje dolgotrajne oskrbe kot integrirane dejavnosti vseh storitev in ki bo ljudem čim dlje omogočal samostojno in varno življenje, kot so obljubljali. Novi zakon je bil v bistvenih delih (pravice) prepis prejšnjega, na številnih področjih pa je izvajanje zbirokratiziral in nabor upravičenj celo zmanjšal. Državlјani so namreč z njim

dobili nove birokratske ovire in novi obvezni prispevek za dolgotrajno oskrbo ter obveznost doplačila storitev.

Na podlagi ZDOsk-1 je s 1. januarjem 2024 v veljavo stopila pravica do oskrbovalca družinskega člana. Prihodnje leto, 1. julija 2025 v veljavo stopi pravica do dolgotrajne oskrbe na domu in e-oskrba in 1. decembra 2025 pravica do dolgotrajne oskrbe v instituciji in denarnega prejemka ter možnost nadomestne oskrbe v okviru pravice do oskrbovalca družinskega člana. Že pri izvajanju prve pravice oziroma pravice do oskrbovalca družinskega člana pa se je zataknilo, saj je bila pravica do oskrbovalca družinskega člana kar pet mesecev po uveljavitvi zgolj mrtva črka na papirju. Do zamud in zapletov pa prihaja tudi pri pripravah na uveljavitev drugih določb in pravic iz zakona, ki naj bi začele veljati prihodnje leto. Glede na navedeno se upravičeno poraja dvom, ali bo s 1. julijem 2025 dejansko vstopila v veljavo pravica do dolgotrajne oskrbe na domu ali pa bo le-ta zgolj mrtva črka na papirju, vlada dr. Roberta Goloba pa bo od državljanov, vključno z upokojenci, pobirala prispevek za dolgotrajno oskrbo brez tega, da bi zagotovila izvajanje uzakonjenih pravic.

Prav tako se domovi starejših občanov soočajo z resnimi stiskami, tako finančnimi kot kadrovskimi. Kar nekaj domov starejših občanov ima prazne kapacitete, ker ne dobijo kadra, če imajo prazne kapacitete, ustvarjajo minus, zato z velikim obsegom dela obremenijo obstoječi kader, ki zato izgoreva, kar se odraža na velikem absentizmu zaposlenih in bolniških odsotnostih, predvsem dolgotrajnih. Domovi starejših občanov zaradi slabe finančne situacije varčujejo in ukinjajo ne nujne zadeve, kar pomeni, da varčujejo pri zaposlenih, delovni opremi, stroških izobraževanja, stroških za zdravje na delovnem mestu. S tem domovi starejših občanov izgubljajo prepotreben kader, ki daje odpoved in zaposlitev poišče v drugih sektorjih, kjer je bolje plačan ali manj obremenjen. Kljub sprejemu Zakona o začasnih ukrepih za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev ter zmogljivosti pri izvajalcih socialnovarstvenih storitev in dolgotrajne oskrbe (Uradni list RS, št. 62/24) se kadrovska stiska ne izboljšuje, ampak še dodatno poslabšuje.

Izhajajoč iz navedenega je nesporno dejstvo, da vlada dr. Roberta Goloba in Ministrstvo za solidarno prihodnost nista sposobna izvajati sprejetih zakonov in ob tem nista kos izzivom, ki smo jim priča na področju dolgotrajne oskrbe. Vlada dr. Roberta Goloba raje dodatno obdavčuje državljanke in upokojence ter s tem poslabšuje njihov socialni in gmotni položaj, ne da bi bili zato deležni boljšega ali večjega obsega pravic iz tega naslova.

V Slovenski demokratični stranki se zavedamo težkega socialnega in gmotnega položaja slovenskih upokojencev in menimo, da so prav upokojenci v času vlade dr. Roberta Goloba ena izmed najbolj zapostavljenih skupin slovenskih državljanov, ki jim bo s 1. julijem 2025 naprten še prispevek za dolgotrajno oskrbo.

Po podatkih iz Letnega poročila Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije je bila v letu 2023 ugotovljena povprečna letna 7,4 % inflacija, zato so se pokojnine v primerjavi s predhodnim letom realno zmanjšale, in sicer starostne pokojnine 2,1 %, invalidske pokojnine 2,7 % ter vdovske in družinske pokojnine 2,4 %.

Vlada dr. Roberta Goloba je v letu 2022 tudi obljubljala izredno uskladitev pokojnin, ki se je v praksi izkazala zgolj kot dvomesečni dodatek. Predsednik vlade dr. Robert Golob je

namreč 24. oktobra 2022 izjavil: »Čisto za konec glede povišanja prejemkov. Ja, res je, javni sektor je dobil uskladitev z inflacijo, za katero govorimo, da je 10 %, na nivoju 4,5 %. Res je, tudi upokojenci bodo to dobili. Vprašali ste me kdaj? V četrtek ta teden. Zakon je že pripravljen in je v vladni proceduri in v četrtek ta teden bomo sprejeli zakon na vladi za enako 4,5 % redno uskladitev pokojnin, ne za dodatke, ne za bombončke, redno uskladitev.«

To je bilo čisto zavajanje oziroma prazna obljuba. Upokojenci so prejeli samo dvomesečni druginjski dodatek v višini 4,5 % njihove pokojnine. Pri čemer so seveda tisti z najvišjimi pokojninami prejeli bistveno višji absolutni znesek druginjskega dodatka v primerjavi s tistimi, ki imajo najnižje pokojnine. Ni bilo nobene izredne uskladitve pokojnin, kljub temu da so razmere tako izredno uskladitev narekovale in da je tak predlog oblikovala tudi skupščina ZPIZ, vendar vlada dr. Roberta Goloba temu ni pritrdila.

Zaradi neizpolnjevanja lastnih obljub je vlada dr. Roberta Goloba slovenskega upokojenca, ki je delal 40 let in prejema zagotovljeno pokojnino, že v letu 2023 prikrajšala za povprečno 27 evrov na mesec oziroma 325 evrov na leto. Upokojenci so tako bili pod vlado dr. Roberta Goloba v letu 2023 prikrajšani za najmanj 60 % pokojnine in ker je uskladitev pokojnin trajne narave, so glede na neizpolnjene vladne obljube za 4,5 % nižje pokojnine tudi v letu 2024. Spomnimo tudi, da je ob takratni 10,3 % inflaciji in 19 % podražitvi hrane vlada upokojencem dvignila pokojnine zgolj v višini 5,2 %, socialne transfere pa za 10,3 %. V kolikor bi takrat obljube o predčasni izredni uskladitvi pokojnin ob koncu leta 2022 tudi držale, bi bile pokojnine v letu 2023 z redno uskladitvijo višje za 9,7 % in ne zgolj za 5,2 %.

Vlada dr. Roberta Goloba je v Program za delo koalicije 2022–2026 med drugim zapisala: »Do maja 2023 bomo sprejeli spremembe Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki bodo ustrezno definirale pravice in njihovo izvajanje, kot tudi solidarno, pravično in vzdržno finančno konstrukcijo, ki bo temeljila na progresivni obdavčitvi premoženja in drugih proračunskih virih. Zagotovili bomo dovolj usposobljenega kadra za dobro delovanje dolgotrajne oskrbe. Uvedli bomo družinskega pomočnika tudi za starejšo osebo (ne samo za invalida), ki potrebuje nego in varstvo.« Te obljube se niso uresničile. Če je vlada dr. Roberta Goloba lahko našla denar za preplačano sodno stavbo, 13.000 računalnikov, ki ležijo v skladišču, nezakonite migrante, nevladne organizacije, nova ministrstva in draga »poslovna« potovanja, bi morala poskrbeti tudi za najranljivejše, med katere gotovo sodijo upokojenci z nizkimi pokojninami, ki so celotno delovno dobo plačevali prispevke v vse državne blagajne. Namesto tega jih je Golobova koalicija dodatno obdavčila še po upokojitvi. S prispevkom za dolgotrajno oskrbo.

Izstopa tudi podatek, da je od skupno 531.352 upokojencev (brez uživalcev sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin), ki so v avgustu 2024 prejeli starostno, delno, invalidsko, družinsko ali vdovsko pokojnino, kar 308.444 oziroma več kot 58 % takšnih, ki so prejeli pokojnino, nižjo od 900,01 EUR oziroma nižjo od praga tveganja revščine.

Vlada dr. Roberta Goloba ne ponuja rešitev na področju dolgotrajne oskrbe, ampak zgolj nov prispevek za dolgotrajno oskrbo, ki bo še dodatno poslabšal socialni in gmotni položaja slovenskih upokojencev.

2. CILJI, NAČELA IN POGLOVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj spremembe veljavnega ZDOsk-1 je zagotoviti boljši gmotni in socialni položaj slovenskih upokojenev z ukinitvijo plačevanja prispevka za dolgotrajno oskrbo za upokojence, ki ga je uzakonila vlada dr. Roberta Goloba.

2.2 Načela

Predlog zakona upošteva naslednja načela:

- solidarnosti;
- dostopnosti;
- dosegljivosti;
- univerzalnosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Poglavitna rešitev predloga zakona je uzakoniti izjemo glede plačevanja prispevka za dolgotrajno oskrbo, in sicer tako, da upokojenci od 1. julija 2025 prispevka za dolgotrajno oskrbo ne bodo plačevali.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ima finančne posledice na državni proračun.

Skladno s trenutno veljavnim ZDOsk-1 se bo prispevek za dolgotrajno oskrbo začel plačevati s 1. julijem 2025. ZDOsk-1 predvideva postopno uvajanje pravic iz dolgotrajno oskrbo po letih, ki se začnejo v celoti izvajati leta 2026. Upokojenci bi plačevali prispevek v višini 1 % od neto pokojnin.

Predvidena finančna sredstva za izplačilo pokojnin v letu 2025 so cca. 7 mrd EUR.

Izpad finančnih sredstev od prispevka za dolgotrajno oskrbo, ki bi ga plačevali upokojenci, je posledično 70 mio EUR letno (od leta 2026 dalje), kar v letu 2025 pomeni cca. 35 mio EUR oziroma manj, saj se v letu 2025 oziroma drugi polovici leta 2025 še ne bodo izvajale vse pravice na podlagi ZDOsk-1.

Predlog zakona nima finančnih posledic na druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona (za izpad finančnih sredstev zaradi ukinitve plačevanja prispevka za dolgotrajno oskrbo za prejemnike pokojnin) so v letu 2025 zagotovljena iz državnega proračuna pri uporabniku 2720 Ministrstvo za solidarno prihodnost, 20 SOCIALNA VARNOST, PRAVOSODJE, 2008 Dolgotrajna oskrba, 200801 Dolgotrajna oskrba.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.2. Francija

V Franciji se niso odločili za novo socialno zavarovanje, ampak so leta 1997 sprejeli odločitev za novo obliko denarnega prejemka za invalide in osebe, ki so odvisne od pomoči drugih, financiranega iz regionalnih proračunov. Glede uvedbe novih prispevkov na plače so se odločevalci strinjali, da bi ti poslabšali konkurenčnost gospodarstva in ne bi zagotavljali dolgoročno vzdržnega vira financiranja naraščajočih potreb starejših. Leta 2003 so ta denarni prejemek preimenovali v »denarni prejemek za samostojnost« in močno razširili krog prejemnikov. Leta 2004 so kot dodatni vir financiranja tega prejemka uvedli »solidarni prispevek za avtonomijo«, in sicer z ukinitvijo enega prazničnega dneva, ki so ga poimenovali »dan solidarnosti«. Za ta dan zaposleni ne prejmejo plače, temveč delodajalci vplačajo 0,3 odstotka povprečne letne bruto plače na zaposlenega v posebno »državno blagajno solidarnosti za avtonomijo«. Leta 2015 so v isti višini uvedli še »solidarni prispevek za samostojnost starejših« v višini 0,3 odstotka bruto pokojnine, ki ga plačujejo upokojenci, katerih letni dohodek presega 13.956 EUR oziroma 21.408 EUR, če živijo v paru.

5. 3 Avstrija

V Avstriji se denarni prejemki za dolgotrajno oskrbo (v nadaljevanju DO) že od leta 1993 zagotavljajo iz proračuna v skladu z Zakonom o prejemnikih iz naslova DO. Denarni prejemek za DO se dodeli glede na oceno potreb in premoženjsko stanje prejemnika. Leta 2013 je bil sprejet še Zakon o skladih DO, katerega naloga je izravnava med deželami in občinami pri financiranju storitev DO. Kljub temu da je Avstrija v osnovi država z Bismarckovim modelom socialnega zavarovanja, se DO v celoti financira iz davčnih virov.

5. 4 Češka

Češka je leta 2007 uvedla univerzalni dodatek za DO, ki je podoben avstrijskemu in se financira iz davkov.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Sprejem zakona bo imel pozitiven vpliv na socialni in gmotni položaj slovenskih upokoјencev.

II. BESEDILO ČLENOV:

1. člen

V Zakonu o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 84/23) se v 55. členu doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Ne glede na določbe tega člena zavezanci za plačilo prispevka za DO niso prejemniki pokojnin na podlagi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo, 40/23 – ZČmIS-1, 78/23 – ZORR, 84/23 – ZDOsk-1, 125/23 – odl. US in 133/23).«.

2. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

S predlaganim členom se ukinja plačevanje prispevka za dolgotrajno oskrbo za upokojence oziroma prejemnike pokojnine na podlagi Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. S 1. julijem 2025 tako upokojenci ne bodo plačevali prispevka za dolgotrajno oskrbo v višini 1 % od neto pokojnine, ki ga je uzakonila vlada dr. Roberta Goloba.

K 2. členu

Člen določa, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

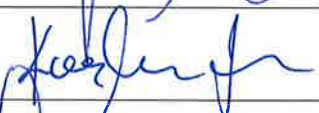

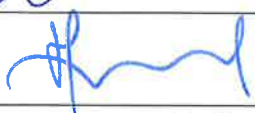

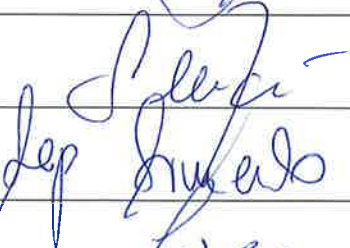
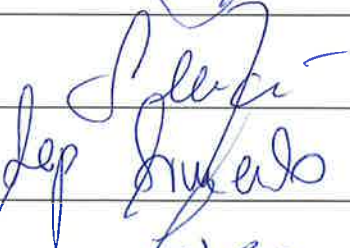

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO**55. člen****(zavezanci za plačilo prispevka za DO)**

(1) Zavezanci za plačilo prispevka za DO so zavezanci za plačevanje zdravstvenega prispevka za zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela ter zdravstvenega prispevka, ki se plačuje od dohodkov iz drugega pravnega razmerja ter iz naslova dejavnosti, ki se opravlja kot postranski poklic, po predpisih, ki urejajo obvezno zdravstveno zavarovanje ali drugih predpisih.

(2) Zavezanci za plačilo prispevka za DO so tudi zavarovane osebe za DO, ki niso zavarovanci za DO na podlagi tega zakona.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena je zavezanec za plačilo prispevka za DO za zavarovanca za DO na podlagi tega zakona, ki je zavarovanec za obvezno zdravstveno zavarovanje za primer bolezni in poškodbe izven dela na podlagi 10. točke prvega odstavka 15. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K, 36/19, 189/20 – ZFRO, 51/21, 159/21, 196/21 – ZDOsk, 15/22, 43/22, 100/22 – ZNUZSZS, 141/22 – ZNUNBZ in 40/23 – ZČmIS-1; v nadaljnjem besedilu: ZZVZZ), zavarovanec za DO sam.

PODPISI POSLANK IN POSLANCEV SDS

IME IN PRIIMEK	PODPIS
JELKA GODEC	
ANJA BAH ŽIBERT	
FRANC BREZNIK	
ZVONKO ČERNAČ	
mag. KARMEN FURMAN	
RADO GLADEK	
ALENKA HELBL	
ANDREJ HOIVIK	
JANEZ JANŠA	
JOŽEF JELEN	
ALENKA JERAJ	
FRANCI KEPA	
ANDREJ KOSI	
DANIJEL KRIVEC	
JOŽEF LENART	
SUZANA LEP ŠIMENKO	
TOMAŽ LISEC	
ŽAN MAHNIČ	
ZORAN MOJŠKERC	

ANDREJ POGLAJEN	
BOJAN PODKRAJŠEK	
FRANC ROSEC	
ANTON ŠTURBEJ	
JOŽE TANKO	